

NOGLE TRÆK FRA EN GRØNLANDSK KREDSDOMMERS VIRKE

Af fhv. kredsdommer *Andr. Lund-Drosvad*

Da jeg ved den nye retsordens ikrafttræden blev forespurgt, om jeg ville tage mod udnævnelsen til kredsdommer for Upernavik distrikt, var jeg mest stemt for at sige nej, indtil jeg hørte, at man begrundede henvendelsen med, at man anså mig for af de forhåndenværende emner at være den, som kendte mest til grønlændernes psyke og tankemåde. Så svarede jeg efter en kort betænkningstid ja, og jeg kom ikke til at fortryde, at jeg påtog mig dette hverv, da arbejdet på mange måder blev interessant.

Her vil jeg ikke komme ind på alle de cirkulærer og anvisninger, man efterhånden fik tilsendt, selv om de naturligvis i vid grad kom til at danne rettesnor for arbejdets gang og sikrede, at der hele landet over blev virket i nogen grad efter samme linje.

Det kunne mere mig at fortælle og sikkert også interessere andre at høre nogle spredte træk fra den periode af mit liv.

En af de første sager, der kom til behandling, drejede sig om en ung mand, som i beruset tilstand havde pryglet sin for første gang gravide kone så ubehersket, at hun af den årsag aborterede.

Han benægtede intet og overbetjenten foreslog som anklager sagen afgjort med en bøde og et afholdspålæg gældende for 1½ år.

Nu kendte jeg tiltalte som en i ædru tilstand absolut godsindet person og jeg vidste tillige, at ægteparret havde taget et fremmed barn til sig som deres eget, fordi de havde været ved at opgive håbet om selv at få børn. Jeg talte derfor indtrængende til ham om, hvor forfærdeligt det egentligt måtte være for ham, som jo beviseligt var glad for børn, at have opført sig sådan, at han selv ødelagde deres muligheder for at få deres kæreste ønske opfyldt.

Han blev efterhånden ligbleg og svarede med rystende stemme og tårer i øjnene: Hvor har du ret. Kunne I mon ikke ændre min dom, så jeg i stedet for 1½ år fik et livsvarigt afholdspålæg?

På mit spørgende blik til den danske overbetjent, rystede denne på hovedet, hvorfor jeg måtte svare: Nej, Anders, så alvorlig er din forseelse alligevel ikke. Men vi

må jo håbe, at du, når du i 1½ år har holdt dig fra spiritus, så har oparbejdet så stor modstandskraft mod din trang til at beruse dig, at du i fremtiden selv kan beherske den.

Da politimanden efter retsmødet forundret spurgte mig om årsagen til den dømmes adfærd, måtte jeg forklare ham, at Anders havde villet sikre sig, at ingen nødte eller drillede ham til at drikke. Gjorde nogen det, så længe han havde et tilhold, ville de jo efter loven selv kunne sættes under tiltale.

Fire år efter denne retssag var jeg på en rejse i Diskobugten, og her blev jeg inviteret til kaffe hos Anders, der var rejst ned blandt nogle sydflyttere og nu boede i et nyt og velholdt hus. Han klarede sig godt som fisker, og ægteparret viste mig lykkelige deres nu 3 år gamle datter, som i besøgets anledning var iført sit fineste søndagsstads. Fortiden blev der ikke talt om, men ord var jo også tydeligt nok overflødige.

En anden sag drejede sig om en ung ugift mand, der gennem en ituslået rude var trængt ind på et af de offentlige kontorer, hvor han havde brudt kassererens pengekuffe op og tilegnet sig nogle penge.

Det var ikke svært at spore gerningsmanden, der bl. a. havde skåret sig på glasset, og snart var han sat under tiltale. Hans bisidder fortalte, hvad iøvrigt alle vidste, om hvor triste forhold drengen var vokset op under i et hjem, hvor begge forældre var stærkt drikfældige. Selv var han iøvrigt Blå Kors-mand, endda foreningens kasserer, og det måtte formodes, at det var et her konstateret underslæb på 300 kr., han ved sit indbrud ville forsøge at inddække. Man regnede næppe galt, når man formodede, at det var hans forældre, der havde tilegnet sig det manglende beløb til spiritus, selv om Kristian kraftigt benægtede dette og søgte at dække over dem.

Da hans omdømme hidtil havde været godt, og hans arbejdsgiver ingen uhæderlighed havde bemærket hos ham, slap han med en betinget dom, og velmenende mennesker ved Upernavik skillingede omgående 300 kr. sammen til Blå Kors-afdelingen, så de unge mennesker, som den mest bestod af, ikke blev hæmmede i deres meget påkrævede arbejde.

Tre måneder efter blev der begået indbrud i skolen, hvor kassen med penge, indkommet ved salg af bøger, var tømt. Gerningsmanden havde oppe på skoleloftet forsynet sig med egnet værktøj, så han kunne fjerne en rude og sætte den i igen, før han forsvandt med sit bytte.

Indbrudet var så godt planlagt og udført, at ingen straks kunne sættes under mistanke. Men så viste det sig, at overkateketen, der forestod bogsalget, mod forventning og sædvane havde noteret numrene op på samtlige pengesedler, der havde været i kassen, og tillige deres antal og pålydende.

Kredsdommer Andr. Lund-Drosvad på vintertur i sit distrikt.

Nævnte fortegnelse blev i al hemmelighed afleveret til Handelens butiksbestyrer, og inden længe begyndte de savnede papirpenge at indløbe. Da de fleste efterhånden var blevet brugt til diverse indkøb af Kristians veninde, hans søskende og øvrige familie, klappede fælden i, og han stod igen for retten.

Denne gang blev der taget alvorligere fat, og der blev ikke lagt skjul på, at han selv havde ødelagt de muligheder, man i første omgang havde givet ham. Det endte med en dom på 1½ års tvangsuddannelse hos en duelig og velanskreven storfanger i et sydligere distrikt.

Da Kristian på overbetjentens følgeslæde snart rejste ned mod Umanak, traf det sig, at jeg, der også var ude at køre, mødte hans slæde på isen mellem Prøven og Sdr. Upernavik. Han bad med få ord sin kusk om at standse og kom så over og gav mig hånden. Tak! sagde han. Det var alt. Men hvor ellers i verden hænder det mon, at dømte kommer og siger tak til deres dommere.

Et år i marts slædede jeg distriktet igennem sammen med den danske overbetjent og hans grønlandske betjent og tolk. Undervejs behandlede vi de sager, der blev os forelagt af de lokale kommunefogder. Som sædvanlig drejede hovedparten sig om faderskaber.

Helt oppe ved den nordligste plads, Kuvdlorssuak, fik vi dog forebragt en tyverisag, som forelå fuldt opklaret. Det drejede sig om en af stedets unge piger, der ved at fjerne kittet og en rude i varedepotet havde skaffet sig mulighed for at kunne nå nogle cigaretter på en hylde. Ydermere havde hun begået en del småtyverier, hvor hun kom på besøg i pladsfællernes huse.

Det drejede sig alt i alt kun om ret ubetydelige ting, og den danske overbetjent, der i alle sager optræder som anklager, havde naturligvis i Danmark været vant til ting af et helt andet format, så han var mest stemt for at frafalde tiltale.

Men nu vidste jeg fra lignende anmeldelser, hvilket mas der ofte er med opklaringen og afhøringer med videre, og det blev også tydelig påpeget, at man kun forelagde os sagen, fordi hverken pigens brødre eller kommunefogden trods forsøg derpå havde kunnet styre hende eller påvirke hende til det bedre. Da så kommunefogden, som kunne forstå så meget dansk, at han fattede meningen bag politimandens ord, tilmed sendte mig et opgivende, men også bønligt blik, måtte jeg forklare min landsmand, at i en sådan situation, og hvor man ofte havde set hen til vort komme i måneder, var det vor uafviselige pligt at støtte afsidesboende kommunefogder og at statuere et eksempel.

Ja, men hvad pokker vil du da have, vi skal gøre ved pigen? vrissede retshåndhæveren opgivende.

Simpelthen idømme hende 3 måneders straffearbejde ved det nærmeste udsted. Så tager vi hende straks med os, da dette er sidste bådlejlighed i år. Efter straffens udståelse kan hun på sikker is komme hjem igen. Arbejdets art bliver, at vi anmoder udstedsbestyreren i Kraulshavn om at sætte delinkventen til at vaske fadegods, reparere sække og lignende. Hvis mit forslag bekymrer dit gode hjerte, kan jeg trøste dig med, at denne rejse til et større sted for hende bliver, hvad en udflugt fra Løgstør til Ålborg ville være for en nordjydsk skønjomfru. Og hun får tilmed sin gode mad hver dag, da det hus, hun skal indlogeres i, vil få sin betaling af de penge, hun indtjener ved sit arbejde. Muligvis vil der endda blive lidt til lommepenge, så hun ikke skal fristes til at stjæle igen, medens hun afsoner.

Pigen stod i politibådens varme styrehus, da vi igen stod sydover. Hun så nærmest lykkelig ud og vinkede animeret til dem, der blev tilbage. Men retten var sket fyldest, et påkrævet eksempel statueret, og kommunefogden skrævede bredt og sejerssikkert inde på den isede strand.

Nok om tyverier, selv om der let kunne drages flere frem, var det dog paternitetssagerne, der optog mest tid og størst plads i retsprotokollen.

En fast regel er, at distriktslægen eller udstedernes jordemødre har pligt til hos kredsdommeren at anmelde, når en ugift kvinde er fem måneder henne i sin graviditet. Denne gode rettesnor har som regel til følge, at barnefaderens bidrag kan

ordnes uden forsinkelse, og at afhøringer kan foregå så betids, at man har rede på de sandsynlige avlingstider og de formentlige fødselsdatoer, før nogen bliver interesseret i at huske forkert.

Selv gjorde jeg altid så lidt væsen som overhovedet muligt af en sådan afhøring, idet jeg betonedede over for de indkaldte, at her jo ikke var tale om nogen forbrydelse eller forseelse, men at sagen væsentligst drejede sig om, at der måtte være penge til rådighed under et barns opvækst, og at disse naturligvis måtte ydes af faderen, hvis det da ikke var hans hensigt at gifte sig med pigen. Denne fremstilling kunne jo ikke med nogen rimelighed imødegås og blev det da heller aldrig.

Når jeg var blevet enig med en sådan udlagt såvel om hans faderskab som bidragets rimelige størrelse i forhold til hans indtægt, satte jeg i regelen på grønlandsk en erklæring op til underskrift, så der ikke siden kunne gøres indvendinger. Denne metode virkede upåklageligt, men kunne godt give anledning til ualmindelige tildragelser.

Jeg skulle overfor enhver far klargøre, at det ventede barn ingen arveret havde efter ham, og at det heller ikke måtte døbes med hans efternavn, hvis han ikke ønskede det. I en forekommende situation, hvor manden meget gerne ville giftes med pigen og hun også med ham, men at de ikke måtte få hinanden for pigens far (før de havde været udholdende nok til at avle endnu et par børn!), spurgte den afhørte mig: Men må jeg da ikke yde mere til mit barn end det, du nu sidder her og fastsætter? Og han blev først tilfreds, da han fik at vide, at han ud over bidraget, som han *skulle* udrede, hellere end gerne måtte hjælpe til med alt, hvad han kunne og ville.

En vinterdag kom jeg kørende til en lille boplads, som kun bestod af en jordtørvshytte på $2\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ m i flademål. Tiltrods herfor beboedes den af en af mine gamle venner og hans kone samt af deres datter og hendes mand foruden af en dattersøn på 19 år, som var den, jeg skulle have fat i, da hans charme havde haft for stor tiltrækning på en ung jordemoder elev.

For selskabs skyld var jeg i rejsefællesskab med distriktets læge og præst, men dette kunne også have sin praktiske betydning, hvad enten der så blev brug for en avlsattest eller en vielse. Nu var huset i dette tilfælde altså så lille, at vi absolut ikke alle kunne være i det på én gang, og vi blev derfor enige om, at præsten skulle holde sin gudstjeneste først og så køre videre. Imens gik lægen og jeg nede på isen, til det blev hans tur til at arbejde. Ved denne ordning blev jeg den sidste, men det gjorde intet, da jeg holdt mere af hygge end af travlhed, og da jeg iøvrigt havde så gode hunde, at jeg nemt skulle kunne indhente mine rejsefæller igen. Der stod dejligt kogt sælkød parat til mig, og en kedel stærk kaffe hang i sin krog over spæklampen,

for som konen sagde: Sidst jeg drak kaffe med dig, var du jo ikke til stede! Det var nemlig på min fødselsdag, og da jeg til trods for det var alene hjemme, satte jeg dit billede foran mig på bordet, og jeg drak således kaffe sammen med dig!

Da jeg var færdig med måltidet og havde sludret med husfaderen om fælles interesser, sagde jeg mest muligt uhøjtideligt: Du kan vel næsten regne ud, Karl, at jeg er kommet for at tale med Aksel, din dattersøn. Vil I andre gå ud af huset så længe? Eller foretrækker du, at Aksel og jeg går en tur? Eller kan vi eventuelt blive herinde i varmen allesammen?

Det sidste fandt han var den bedste løsning. Og de vidste jo da endelig også, hvad jeg var kommet for.

Aksel er ingen sinke, så han forsøgte bedst muligt at gøre sin partnerskes udsagn til løgn og at bibringe mig en for ham fordelagtig opfattelse.

Omsider tabte hans morfar tålmodigheden, og til sidst vrissede han: Lad nu al den udenomssnak fare, Aksel! Lyver pigen? Eller lyver du?

Pigen taler sandt, svarede Aksel eftergivende.

Så var der tilbage at få fastsat det størst mulige bidrag på en lige så diplomatisk måde. Derfor sagde jeg: Helt til Upernavik er rygtet nået om, hvor dygtig du er blevet som fanger trods dine unge år, jeg kan derfor ikke være andet bekendt end at takse dig som storfanger. Også for at hævde din families anseelse vil det være rigtigst, at du sættes til at betale en fjerdedel mere i årligt bidrag end dine jævnaldrende her oppe.

Aksel slugte uden vrøvl den indsukrede pille og indgik med sin underskrift på det foreslåede beløb. Det fik iøvrigt ringe praktisk betydning, for da jordemoderen siden skulle på videreuddannelse i Danmark og i den anledning ville forære den søn, hun fødte, til en veninde, tog samtlige offentlige instanser affære og sørgede i stedet for, at drengen kom op til Karls, hvor han vokser op i gode kår blandt sin fædreneslægt.

Da vi på hjemturen nåede Kraulshavn, var jeg til fødselsdagskaffe hos en enke, hvis søn, Niels, just den dag fyldte 19 år. Han var i hvid festanorak, og huset var oplivende pyntet med gamle numre af Billedbladet og de sidste rester af julepynten.

Det faldt mig derfor lidt for brystet, at stedets kommunefoged ret omgående indfandt sig og mente, at vi måtte gøre en pause midt i festlighederne, da Niels var udlagt som barnefader både af en ung pige fra selve stedet og af en yngre enke fra en af nabopladserne.

Niels mødte så efter en tilsigelse i skolen, hvor den slags plejede at foregå, og hvor der i regelen om vinteren var så koldt, at det godt kunne gøre det ud for en slags tortur – også for kredsdommeren. Han smilede lidt genert til mig, men havde intet at indvende mod enkens påstand. Derimod holdt han på, at den unge pige

havde været gavmild med sig selv også mod andre end ham – og i særdeleshed da mod en af hans gode venner.

Denne ven blev hentet og klæde sig så længe bag øret, at han huskede en hel del både om måned og dag for sit samvær med den skønne. Alt tydede på, at han først var kommet ind i billedet på et noget senere tidspunkt, og efter at Niels havde begyndt sine besøg hos enken.

De talte fredeligt med hinanden om situationen, men mig gav den et par ekstra grå hår, for jeg skulle forlade både Upernavik distrikt og kredsdommerhvervet først i juni, og det var derfor umuligt endnu en gang at nå op i Norddistriktet. Der måtte laves en foreløbig ordning, og det blev et kompromis. Da ingen af de to foretagsomme ungersvende ville bestride, at de kunne være fader til det ventede barn, skrev de hver for sig under på en erklæring om dette forhold. Distriktslægen kunne så til sin tid afgøre, hvem der havde vundet løbet. Det fandt de begge var en fornuftig ordning, så de skrev tilfredse og smilende under på hver sit papir – og stak en genpart i lommen.

Jeg undte dem egentlig gerne, om jeg kunne have ladet dem blive fædre begge to, men det er en af de ting, som den nye retsordning har sat en stopper for.

Man var noget friere stillet i sysselretternes tid, hvor ikke juristerne havde fusket med paragrafferne. Således husker jeg engang for en lille snes år siden, at en noget åndssvag pige var blevet trivelig for anden gang. Hun kom bag på os alle og fødte i juni, skønt hun kraftigt hævdede først at være blevet gravid i maj. Af formentlige fædre kunne hun erindre sig tre, hvorimod de havde svært ved at huske hende.

Var det, medens der var græs på fjeldene, du var på spadseretur med dine venner? spurgte en af sysselrettens meddommere.

Nej, det var det ikke, svarede hun og bed eftertænksomt i sin noget malpropere pegefinger.

Var der da sne på jorden? spurgte en anden meddommer.

Nej, det var der heller ikke, svarede hun og flyttede lidt genert sin vægt fra den ene lasede kamik over til den anden.

Men så må du da for pokker kunne huske, om det var, før du havde spist matak? eller det var siden hen? forsøgte sysselmanden sig.

Ja! lyste det pludseligt op i det fortænkte ansigt, nu husker jeg det tydeligt, for det var nemlig, da vi spiste matak. Masser af dejlig matak.

Dermed kunne avlingstiden ret sikkert fastlægges til mellem 25.9. og 10.10., hvor hvidhvalsfangsten havde været størst, og det passede forbausende godt med fødslens indtræffelse.

Men dette kritiske tidsrum havde de tre ungersvende forlængst talt sig til på deres

fingre, så på den tid af året havde bestemt ingen af dem været til stævnemøde med hende. Det påstod de i alt fald.

Så måtte „tommeskruerne“ sættes på: Vil ikke en af jer erkende at være far til hendes barn, så kan I komme til at svare bidrag alle tre! Og har I noget at indvende mod det, så sig blot til, for så tages sagen op på en ny måde, nemlig så I bliver anklaget for misbrug af en åndssvag.

De spanske jesuitters valgsprog: At hensigten helliger midlet viste igen en gang sin anvendelighed.

Jurister i Danmark, som siden har haft lejlighed til at granske sysselrettens forhandlingsbøger, siges at have undret sig over, hvorfor just dette barn fik hele tre fædre. Her har de forklaringen på mysteriet.

Tiltrækningen mellem kønnene har jo alle tider været international, så naturligvis har også danskere ofte været udlagt som fædre til grønlandske kvinders børn. At de endog adskillige gange har fået lov til at svare bidrag til børn, som de ikke selv var ophav til, ved man mand og mand imellem også eksempler på. Det er jo fristende for enhver kvinde gerne at ville have den til sit barns fader, der kan betale mest, og grønlanderinder opnår desuden ved at udlægge en dansker, at undgå en del spektakler fra de unge grønlandere, som de også har vist sig gavmilde imod.

Almindeligvis gør udlagte danskere tillige sjældent ophævelser, men yder villigt et større engangsbidrag for siden hen i livet ikke at skulle mindes om deres ungdoms let-sindigheder gennem hjemlandets myndigheder.

Jeg har dog en gang i min kredsdommertid været ude for en anmodning fra landsretten om som tredje retsformand at gå løs på et sådant tilfælde, efter at tidligere to andre kredsdommere var kommet til kort. Det drejede sig om en dansk GTO-arbejder, der under et flerårigt ophold i Grønland havde haft samme tjenerinde og derfor naturligt nok var udlagt som far til hendes treårige datter. Han havde imidlertid hidtil bestemt undslået sig, så jeg måtte regne med at kunne nå længst med det gode hvis jeg skulle få ham på andre tanker.

Giver du en bajer, begyndte jeg, da jeg en varm sommerdag traf ham i nærheden af hans bolig? Og det gjorde han.

Når jeg gerne vil tale med dig i enerum under diskrete forhold, var det egentlig for efter anmodning fra landsdommeren i Godthåb at sludre lidt med dig om din tjenerindes lille datter, som man jo anser dig for at være far til. Jeg ved godt, at du har fremført, at det lige så godt kan være en nærmere angiven mand ved en af sydkoloni-erne, men han siges nu helt sikkert at kunne bevise sit alibi, hvis man kan sige noget sådant i den forbindelse. Jeg forstår naturligvis så godt som nogen, at du ikke er hid-sig efter at komme til at betale til et barn, som eventuelt ikke er dit; det ville jeg nemlig heller ikke være. Men ungen må jo have en far og skulle det være dig, vil du vel

—lige så lidt som jeg, hvis jeg var i dit sted undslå dig for at udrede de penge, hun retmæssig har krav på. Nu er der jo efterhånden relativ sikkerhed for at kunne få en paternitet bekræftet eller afkræftet gennem en blodprøve. Kan du så ikke gå med til, at vi foranstalter sådanne både af dit og barnets blod hjemsendt med første skib, der har kølerum, og at du så godkender faderskabet, hvis analysen fastslår, at det kan være din datter?

Det forslag kan der naturligvis være en vis mening i, indrømmede han, men hvad så, hvis det ender med, at jeg skal betale. Får jeg så ingen godtgørelse for, at jeg i næsten tre år både har klædt og underholdt barnet?

Den side af sagen angår ikke kredsretten. Men jeg synes, der er en vis rimelighed i din betragtning og jeg skal derfor bringe den videre både til kærnerkontoret og forsorgsudvalget.

De hjemsendte blodprøver viste, at han uden tvivl kunne være far til det pågældende barn. Afgørelsen afstedkom iøvrigt, at han ikke alene fattede større interesse for den lille pige, men også for hendes mor. Hidtil havde han været gnaven, hvis hun af nogen blev inviteret ud sammen med ham; nu blev han tværtimod irriteret over, hvis hun ikke var bedt med ud, når han skulle i byen en aften. Det var rart at høre om, som det altid er dejligt, når man kan være en landsmand bekendt.

Desværre har jeg også været ude for det modsatte. Det drejede sig om en maskinarbejder fra Vesterbro. Lad dette milieu være hans eneste undskyldning, hvis det kan betragtes som sådan. Han blev smittet med gonorré og havde trods lægens samlejeforbud bragt smitten videre – og det er naturligvis også strafbart i Grønland. Da overbetjenten derfor kom på sin sommerrejse, blev synderen tilsagt til at møde i retslokalet klokken 13.

I formiddagens løb afhørtes nogle vidner i sagen, bl. a. en af de piger, han havde haft samleje med. Hun syntes nu at ville dække ham og fraveg i væsentlig grad sin forklaring til distriktslægen under dennes forudgående undersøgelser. Overbetjenten mente følgelig, at hun vidnede falsk efter tilskyndelse fra maskinmanden, enten så denne havde anvendt bestikkelse eller trusler, og ønskede derfor at få ham arresteret og isoleret under sagens videre behandling.

Naturligvis havde jeg intet tilovers for københavneren, men jeg havde endnu aldrig været ude for, at en dansker var arresteret i Grønland, så jeg foreslog i stedet for at foranstalte det kvindelige vidne låst inde i jordemoderelavernes værelser på sygehuset til sagen var fuldt oplyst og dommen afsagt.

Da maskinmanden blev klar over, hvad der var iværksat, og at han således ikke kunne få refereret, hvad der hidtil var sagt eller sket i retten, kom der bud fra ham, at han var syg og desværre ikke kunne møde.

Budet fik omgående den besked med sig retur, at hvis tilsagte ikke så sig i stand til selv at komme berammede tid, ville der blive sendt to stærke mænd med en bære for at hente ham.

Så kom han sneglende, men havde da ikke stort andet at fremføre end så sjofel omtale af de piger, der havde indladt sig med ham, at den ikke kunne refereres. Og iøvrigt kom den ikke sagen ved.

Overbetjenten krævede ham idømt en bøde på 600 kroner og hjemsendelse til Danmark, så snart han kunne afses fra det arbejde, han var i gang med. Denne klausul var endda lempet efter henstilling fra hans arbejdsgiver. Man var mest stemt for øjeblikkelig hjemrejse.

Rettens medlemmer fulgte enstemmigt anklagerens fremlæg og i henhold til afgørelsen blev hans afrejse iværksat så hurtigt som overhovedet gørligt.

Det var en af de sager, som det på sin vis var kedelig for en dansk kredsdommer at arbejde med, men på den anden side også tilfredsstillende, fordi den gav anledning til at vise, at for retten var alle lige – uanset hudfarve, fødested eller andre forhold.

Lad mig slutte disse udpluk med noget mere muntert. Et andet år i marts var jeg ligeledes på min sædvanlige vinterrejse. Da der samtidig skulle tages stilling til forskellige ting vedrørende et hold sydflytteres afrejse, var jeg i selskab med både distriktslægen, kærneren og landsrådsmedlemmet. I Kuvdlorssuak kom vi alle fire til at bo i skolekapellet og vi arbejdede også der, hver med sit i hvert af de fire hjørner.

Nu forekom der blandt mine sager også en paternitetsfastsættelse, og en afhøring i sligt skal i henhold til anordningerne foretages i et lukket møde. Dette krav syntes lidt vanskeligt at imødekomme, men så blev jeg opmærksom på, at skolens bog- og rekvisitskab var af en ganske anelig størrelse og tilmed næsten tomt. Det forsvandt jeg derfor ind i med mit offer og et tændt stearinlys.

Det viste sig at tilsagte, en ung ægtemand, havde kedet sig over al måde i de 90 dage, mørketiden varer her oppe og naturligvis også i særdeleshed, fordi hans kone samtidig var indlagt på sygehuset i Upernavik over 300 kilometer mod syd. Under de vilkår havde det naturligvis været fristende at have en ung og køn hjælperske i huset – det måtte selv dommeren kunne indse? Det kedelige for ham var sådan set da også blot, at samværet havde fået følger.

I bedste forståelse blev vi enige om et rundeligt underholdsbidrag til barnet. Og jeg kunne ikke se, at der skulle være noget i vejen for, at den brødebetyngede desuden, som han ønskede det, hjalp til med nogle naturalier ved siden af, når han havde god fangst. Som et kuriosum blev denne pasus vistnok endda indført i retsjournalen.

Derimod vil man intet finde om, at jeg tilsidst afsluttede skabsmødet med – som et forstående menneske til et medmenneske – at råde den bekymrede fanger til sna-

rest at skrive til sin ægtefælle om situationen, således at hun fik en rimelig tid til at sætte sig ind i forholdene, hun ville forefinde ved sin hjemkomst.

Et eftersmæk.

Da jeg i juni 1955 forlod Upernavik efter at have sat min efterfølger nødtørftigt ind i kredsdommerarbejdet, formede det sig sådan, at jeg på S/S „Julius Thomsen“ kom til at rejse sammen med adskillige medpassagerer både fra selve byen og fra distriktet. Blandt de sidste var nogle sydflyttere, der havde afskåret deres gamle tilværelse og forventningsfulde så deres nye i møde.

Men det er jo ikke alene nissen, der følger med. Efter et par dages forløb blev jeg en morgen opsøgt af en af passagererne fra selve Upernavik, der meget ville bede mig om at tage affære vedrørende en af de unge kvindelige sydflyttere, som de havde grebet i at gå og stjæle de ombordværende patientledsagerskers cigaretter og småting – muligvis også et par strømper.

Jeg forklarede, at jeg nu ikke var kredsdommer mere, og at sagen således ikke længere vedkom mig.

Det ved jeg godt, svarede anmelderen, men når du er den eneste, som forstår os, og vi alle er meget kede af at være under mistanke, kunne du godt gøre os den tjeneste at gribe ind og måske derved også forhindre, at der bliver stjålet mere.

Ja, ja da, send så den mistænkte ned til mig på mit kammer. Jeg bor i separatkahytten, og der går jeg ned nu.

Min medpassager, som var redaktør Palle Brandt fra „Grønlandsposten“, sov endnu, så jeg trak stilfærdigt hans køjegardin for og satte mig til rette. Iøvrigt varede det ikke længe, før en nydelig 16–17 åring genert trådte ind og endnu mere beklemt satte sig på kanten af den tilbudte stol.

Der er blevet mig fortalt, at man har set dig gå og stjæle cigaretter og andre småting i det overtøj, som hænger på kamrene. Er det rigtigt?

Hun nikkede og løftede et par meget lidet skyldbetyngede øjne mod mig.

Er der så også noget om, at du har stjålet strømper om bord?

Nej, det passer ikke, for hun op og løftede sine skørter noget højere, end hun formentlig ville have gjort et par år senere. Du kan selv se efter.

Kan du ikke indse, min pige, at dette her er en kedelig affære for alle dine om bord værende landsmænd, som går og er mistænkte for at have sat sig i besiddelse af de ting, de danske kvinder naturligvis forlængst har opdaget er blevet borte?

Hovedet nikkede igen, men der var absolut ikke et gran af anger eller skyldfølelse at læse i hendes mørke, strålende øjne – og det kunne hun dog godt have simuleret.

Jeg vidste derfor ikke noget bedre råd end at give hende et par knaldende lussinger.

Klaskene fik Palle Brandt til at rive sine gardiner til side med et: Hvad er nu det, her foregår?

Intet, absolut intet, som pressen skal referere! Dette her er i alles interesse i høj grad et lukket møde!

Og medens han trak for igen, fik pigen en alvorlig formaning om ikke påny at stjæle og en besked om at gå ud og finde mig hendes ældste bror.

Da han kom, satte jeg ham ind i sagen og gjorde ham begribeligt, hvor dårligt de ville være tjent med at komme ned til deres nye bosted offentligt stemplede som tyvagtige – og med et fremmøde hos politiet som noget af det første, de måtte overstå. Egentlig burde sagen nok være forebragt skibets kaptajn, men nu havde jeg i stedet for talt alvorligt med hans søster og givet hende et par lussinger. Siden ville ingen høre mere til den sag.

Tak, sagde han, jeg skal skælde hende ud også. Det var vel nok godt, at du var med, tilføjede han, idet han gik igen.

Så trak Brandt gardinet fra presselogen og forkyndte: Det er altså sandhed, når der siges, at du ordner alt.

Hvad han mente om ordningen, blev ikke debatteret.

Selv mindedes jeg min barndom, når mor efter at have straffet mig for noget forkert altid påstod, at kløene, jeg fik, gjorde lige så ondt på hende selv.

Den gang tænkte jeg altid: Så skulle du sandelig lade være. Men senere analyse har lært mig, at hun virkelig gjorde det til mit bedste.